Carl Asschenfeldt-Hansen

Gullgruben: Første Tessaloni-kerbrev

En bibelforklaring (1903–05)

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Carl Asschenfeldt-Hansen: *Gullgruben: Første Tessalonikerbrev* (En bibelforklaring (1903–05)).
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 25. november 2026.

Innhold

Innledning til Første tessalonikerbrev 1
449. Paulus minnes med takk til Gud tessalonikernes tro, kjærlighet og håp. Han er viss på at de er utvalgt, når han ser både på Åndens kraft som Herren lot evangeliet komme fram med i Tessalonika, og på den forbilledlige måten tessalonikerne hadde tatt imot evangeliet på, så lyset fra dem skinte vidt omkring (1,1–10) 4
450. Apostelen minner tessalonikerne om hvordan han og medarbeiderne hans hadde vandret blant dem med frimodighet i Gud, uten å søke sitt eget, i inderlig, selvoppofrende kjærlighet (2,1–12) . . 9
451. Apostelen takker Gud for måten tessalonikerne hadde tatt imot Guds ord på. Ordets kraft hadde også styrket dem til å bære lidelsene som fulgte med evangeliet. Han gir uttrykk for sin inderlige lengsel etter å se dem igjen, noe som likevel hittil ikke hadde lyktes, tross gjentatte forsøk (2,13–20) 12
452. Apostelen skildrer lengselen sin etter tessalonikerne som så stor at han hadde måttet sende Timoteus til dem for å styrke dem til å stå fast i trengslene. Han skildrer sin glede og takk til Gud over de forholdsvis gode meldingene han hadde fått, og slutter med en bønn for dem (3,1–13) 15
453. Formaning til fremgang i et hellig liv, særlig med tanke på å sky løsaktighet og griskhet og i stedet vokse i broderkjærligheten og i et stille, arbeidsomt liv (4,1–12) 18
454. Paulus trøster tessalonikerne med tanke på de troende som var sovnet inn og ikke fikk oppleve Herrens gjenkomst (4,13–18) 23
455. Herrens dag (5,1–11) 28
456. Formaninger om de troendes forhold til menighetens forstandere og til hverandre (5,12–15) 32
457. En sjufold formaning (5,16–22) 34
458. En rik bønn og et skjønt løfte. Slutthilsen (5,23–28) 38
Om Carl Asschenfeldt-Hansen 41

Innledning til Første tessalonikerbrev

Tessalonika, det nåværende Saloniki, hadde fått dette navnet av Kassander, feltherre og svoger til Aleksander den store. Han kalte byen opp etter sin hustru, Tessalonike. Opprinnelig het den Therme, det vil si «badet», etter de mange mineralkildene i nærheten av byen. Den hadde en utmerket beliggenhet ved en god havn og ved en av de gode handelsveiene.

På den tiden Paulus brakte evangeliet til byen, var den rik og blomstrende, sett utenfra. Men som i Korint var livet i byen preget av vellyst, og sedene var slappe. Befolkningen bestod dels av makedonere, dels av grekere, men det var også mange jøder i byen, og det er det den dag i dag.

Da romerne erobret Makedonia i år 167 f.Kr., delte de landet i fire hoveddistrikter, og Tessalonika ble hovedstad i det andre distriktet.

Det var i år 52, på sin andre misjonsreise, at apostelen Paulus kom til byen fra Filippi, fulgt av Silas og Timoteus. Vi viser til Apg 17,1–10. Paulus begynte som vanlig med å bringe evangeliet til jødene, men bare «noen» av dem tok imot det. Derimot var det «en stor mengde» greske proselytter (slike som hadde sluttet seg nær til jødenes tro på den sanne Gud), og blant dem «ikke få av de fornemste kvinnene», som holdt seg til Paulus og Silas. Vi hører at Paulus hadde fått husly hos en mann som het Jason.

Ellers sørget han selv for sitt underhold med sine henders arbeid. Han holdt svært bestemt fast ved regelen om ikke å ta imot underhold fra noen av dem som var blitt omvendt ved hans forkynnelse, og Filippi var det eneste stedet der han gjorde unntak fra den. Likevel hevder

Paulus jo at en som forkynner Ordet, har rett til dette (se 1 Kor 9). Men som regel brukte han ikke denne retten, for ikke å legge noe hinder i veien for evangeliet. Ingen skulle kunne finne på å si at han arbeidet for vinnings skyld.

Men da måtte han også arbeide «natt og dag», som han uttrykkelig sier i 1 Tess 2,9 og særlig i 2 Tess 3,8–9: «Vi spiste ikke hos noen uten å betale for det, men med slit og strev arbeidet vi natt og dag, så vi ikke skulle bli til byrde for noen av dere. Det var ikke fordi vi ikke har rett til det, men vi ville at dere skulle ha et forbilde i oss, så dere kunne etterfølge oss.» Likevel fikk han et par ganger en særskilt gave sendt fra Filippi mens han var i Tessalonika (Fil 4,15–16).

Ytre forfølgelse og trengsel manglet det ikke på i Tessalonika. Det sørget de vantro jødene for, og Paulus kommer inn på dette flere ganger i brevet (se 1,6–2,14). Mer enn et par måneder fikk Paulus ikke lov til å bli der. Med hjelp av pøbelen laget jødene et oppløp, så vennene i Tessalonika måtte sende Paulus og Silas av sted til Berøa, en by som lå godt seks mil vest for Tessalonika. Men tross den korte tiden ser det ut til at det var blitt en ganske tallrik kristen menighet der, for det meste av tidligere hedninger (se 1,9: «Dere omvendte dere til Gud fra avgudene»).

Fra Berøa drog Paulus til Aten. Der kom medhjelperne hans, som var blitt igjen i Berøa, senere til ham (se 1 Tess 3,1–2). Paulus foretrakk likevel å bli alene i Aten og sende medhjelperne tilbake til menighetene i Makedonia. Timoteus ble sendt til Tessalonika. Paulus var så kommet til Korint og hadde igjen fått Timoteus og Silas ned til seg (Apg 18,5). Gjennom Timoteus hadde han hørt hvordan det stod til i Tessalonika, og da skrev han dette første brevet. Brevet er altså skrevet fra Korint omkring år 53, og det er det eldste av alle apostelens brev som er bevart for oss.

Meldingene han hadde fått gjennom Timoteus, var for det meste gledelige. Tross alle trengsler hadde menigheten stått fast i Herren, så Paulus til og med kaller dem et forbilde for alle de troende i Makedonia og Akaia (1,7). I 2,20 kaller han dem sin «ære og glede». Likevel hadde det dukket opp adskillige ting i menigheten som bar i seg farlige spirer til usunnhet.

For det første ser det ut til at det hadde vært fiender som prøvde å undergrave menighetens kjærlighet og tillit til apostelen med falske

beskyldninger. Apostelen hadde måttet flykte fra byen under trengslene, og senere hadde han ikke kunnet besøke den igjen, enda han et par ganger hadde gjort seg umak for det (2,18). Kanskje var dette blitt utlagt som feighet og mangel på kjærlighet.

For det andre var de to hedenske grunnsyndene, hor og havesyke, ennå ikke grundig utryddet i menigheten (se 4,3–7). Videre hadde forventningen om Kristi komme hos noen ført til en usunn likegyldighet for de jordiske tingene, kanskje under påvirkning av de vedvarende ytre trengslene. Det påtaler apostelen både i dette første brevet (4,11–12) og i det andre (2 Tess 3,11–12).

Endelig var noen i menigheten kommet i engstelig bekymring for de kristne som hadde sovnet inn. De var usikre på om de som døde før Herrens gjenkomst, ville få del i den velsignelsen som skulle bli til del for dem som opplevde Herrens gjenkomst.

Alt dette tar apostelen nå opp i brevet sitt, som i hovedsak faller i to hoveddeler. Først kommer en innledning (kap. 1), der apostelen med takk minnes den gode begynnelsen menigheten hadde gjort i sitt kristenliv. Deretter viser apostelen til sitt personlige forhold til dem, sin lengsel etter dem og sin glede over de gode meldingene Timoteus hadde brakt ham (kap. 2–3).

I den andre hoveddelen (kap. 4–5) påtaler han de forskjellige misforholdene som er nevnt. Han formaner dem til å gå fram i helliggjørelse og broderkjærlighet og til å ta vare på sitt jordiske arbeid med troskap og i et stille liv. Og han veileder dem til det rette synet på Herrens gjenkomst, både når det gjelder de troende som allerede har sovnet inn, og når det gjelder å være våkne og rede i forventning om at Herrens dag kommer. Etter forskjellige vakre formaninger og løfter til slutt ender brevet med den vanlige hilsenen.

At brevet er ekte, er alminnelig anerkjent og hevet over tvil.

449. Paulus minnes med takk til Gud tessalonikernes tro, kjærlighet og håp. Han er viss på at de er utvalgt, når han ser både på Åndens kraft som Herren lot evangeliet komme fram med i Tessalonika, og på den forbilledlige måten tessalonikerne hadde tatt imot evangeliet på, så lyset fra dem skinte vidt omkring (1,1–10)

At Tessalonikerbrevet er det eldste av alle apostelen Paulus' brev, viser seg allerede i brevets overskrift og hilsen (v. 1). Ellers framhever Paulus stadig sitt apostelkall med tanke på motstanderne, som oftest dukket raskt opp for å svekke troverdigheten hans. Men i dette brevet lar han det helt være. I Tessalonika, som han nylig hadde forlatt, og der menigheten hang ved ham i kjærlighet, var det nemlig ennå ingen som tenkte på å bestride apostelkallet hans, selv om det ellers ikke manglet på ondsinnede beskyldninger mot ham fra fienders side.

449. Paulus minnes med takk til Gud tessalonikernes tro, kjærlighet og håp. Han er viss på at de er utvalgt, når han ser både på Åndens kraft som Herren lot evangeliet komme fram med i Tessalonika, og på den forbilledlige måten tessalonikerne hadde tatt imot evangeliet på, så lyset fra dem skinte vidt omkring (1,1–10)

Tessalonikernes menighet blir helt kort betegnet som menigheten i Gud, vår Far (i motsetning til de hedenske religionssamfunnene), og i Herren Jesus Kristus (i motsetning til den jødiske menigheten). I de senere brevene blir overskriften utvidet betydelig. Her har vi så å si den første begynnelsen også når det gjelder overskriften.

At Silvanus (den samme som Silas) og Timoteus er tatt med i overskriften, kommer ganske enkelt av at de hadde hjulpet apostelen med å forkynne evangeliet i Tessalonika. Silvanus blir nevnt først fordi han var den eldre.

Paulus begynner med å uttrykke sin takk til Gud (v. 2), og det for dem alle. Han sier at slik måtte han alltid takke når han bad for dem og stadig måtte minnes deres tro, kjærlighet og håp (v. 3). Det lyse minnet om den vakre mottakelsen evangeliet hadde fått i Tessalonika, fyller apostelens hjerte med takk til Gud, som alene skulle ha æren.

Han betegner nærmere troen deres som en tro som virker («deres virksomhet i troen»), og kjærligheten deres som en kjærlighet som ikke hadde skydd møye og arbeid. Håpet deres betegner han som et utholdende håp, som stod fast tross alle hindringer. Det var ikke et uklart og tåkete håp, men et håp som var bestemt rettet mot vår Herre Jesus Kristus, særlig mot hans gjenkomst (se også v. 10).

Det som er felles for måten han betegner tessalonikernes tro, kjærlighet og håp på, er det handlekraftige, selvoppofrende og iherdige. Det er sannelig et svært godt vitnesbyrd. Bestandigheten, utholdenheten, det sinnet som trenger fram tross alle hindringer, er nødvendig for å nå fram til målet. Jo mer et Guds barn eier av dette sinnet, desto tryggere kan en vente at løpet vil bli fullført.

Tillegget «for vår Guds og Fars åsyn» kan peke på det samme: at tessalonikernes kristenliv tålte å bli prøvd av ham. For hans blikk må alt usant og uekte vike som agner for ilden. Men kanskje skal det heller betegne at apostelen alltid minnes dette vakre sinnet hos tessalonikerne for Guds og Faderens åsyn, altså med et bedende hjerte (se v. 2: «i bønnene våre»).

Men apostelens takk var ikke bare knyttet til minnet. Den var like mye knyttet til den vissheten han bar i hjertet om at de var «utvalgt» (v. 4): at de i sannhet hørte til dem som Gud kunne kjenne som

sine, de som ville være tro inntil enden. Denne vissheten begrunner Paulus på to måter.

Først (v. 5) viser han til Den Hellige Ånds kraft, som hadde hvilt over evangeliet da det kom fram blant dem. I Tessalonika hadde Paulus og medhjelperne hans i særlig grad merket hvordan Ånden hadde fylt hjertene deres med «full overbevisning» om at Ordet her ville finne inngang. Også tessalonikerne hadde jo selv merket hvordan apostelen og vennene hans hadde virket blant dem, båret av Guds Ånd. «For å være dere til gagn», føyer apostelen til. Det var jo ikke sitt eget Paulus og vennene hans hadde søkt, men tessalonikernes frelse.

Alle sanne forkynnere av Ordet har erfart Åndens underfulle makt, som iblant kan legge seg over forkynnelsen, slik at hjertet blir fullt forvisset om at Herren får utrettet noe i hjertene. De kjenner også hvordan Ordet iblant kan være som en røst i ørkenen, liksom «bare i ord» (v. 5). Riktignok er Jesu ord alltid ånd og liv (Joh 6,63). Selv ord som tilsynelatende ble talt som ut i en ørken, kan i sin tid bli fylt med Åndens makt, slik et såkorn kan ligge lenge og likevel spire fram til slutt.

Likevel er det her også noe til alvorlig selvprøvelse for hver forkynner av Ordet: Har han selv beredt seg rett for Guds åsyn til å bære Ordet fram? Har han arbeidet redelig med Ordet og inderlig tigget om Åndens fylde?

Kjent er fortellingen om presten (Claus Harms) som bekjente om en preken at Guds Ånd hadde sagt til ham: «Du har vært doven, Claus.» Om Heinrich Müller («Åndelige hviletimer») fortelles det på den andre siden hvordan han en gang gjorde seg stor umak med å gjøre prekenen sin lærd, fordi han visste at en høytstående person ville høre ham. Men bønnen om Åndens kraft var blitt forsømt, og så kom Åndens toner til å mangle.

Men det har jo også uhyre mye å si hvordan de som hører, stiller seg. Og her kom den andre grunnen til at Paulus i hjertet sitt var viss på at tessalonikerne var utvalgt.

De hadde (v. 6–10) tatt imot Ordet med en inderlighet, med en «glede i Den Hellige Ånd», som mye trengsel ikke hadde kunnet slukke (v. 6). Så fast hadde de gått i det sporet apostelen hadde vist dem, at de ikke bare var blitt de hellige vitnenes «etterfølgere», men i sannhet «Herrens».

449. Paulus minnes med takk til Gud tessalonikernes tro, kjærlighet og håp. Han er viss på at de er utvalgt, når han ser både på Åndens kraft som Herren lot evangeliet komme fram med i Tessalonika, og på den forbilledlige måten tessalonikerne hadde tatt imot evangeliet på, så lyset fra dem skinte vidt omkring (1,1–10)

Gjennom lidelse til seier – det er Herrens spor, det er kongeveien. Det sporet hadde de gått i med hellig glede, og det slik at de var blitt et mønster, et forbilde for alle de troende i Makedonia og Akaia (v. 7).

Akaia betegner det egentlige Hellas. Det viser oss at dette brevet ble skrevet etter at apostelens virksomhet ut fra Korint allerede hadde båret rik frukt også i landet omkring. Men den friske erindringen apostelen ennå hadde om arbeidet i Tessalonika, viser at brevet må være skrevet mens han fortsatt virket i Korint. Den virksomheten varte jo nesten et par år.

I v. 8–10 begrunner Paulus nærmere det han sier om tessalonikernes tro. For fra dem hadde Herrens ord «runget ut» (slik etter grunnteksten – bildet er hentet fra et sterkt klingende instrument), ja, enda lenger enn til Makedonia og Akaia, rundt omkring også i hedningeverdenen («alle steder»). Tessalonika stod i så livlig handelsforbindelse til alle kanter at ryktet om de store tingene som hadde skjedd der, var blitt båret som på vinger ut over Romerriket.

Det hadde Paulus fått erfare, han som nå selv var i Korint, også en stor handelsby, der fremmede stadig strømmet til. Han behøvde ikke engang å fortelle om Guds verk i Tessalonika, for folk selv talte vidt og bredt om ham og medhjelperne hans, om «den inngangen» de hadde fått hos tessalonikerne, og om hvordan disse hadde forlatt avgudene sine for å tjene den levende og sanne Gud (v. 9).

Denne tjenesten for Gud betegner apostelen nærmere som det å vente på at hans Sønn kommer igjen: den Sønnen som Gud gav vitnesbyrd ved å reise ham opp fra de døde, den Sønnen som bærer det store navnet Jesus som vår befrier fra den kommende vreden. Det står ikke bare «som skal fri oss», men «som frir oss». Det blir sagt allerede om nåtiden. Allerede her på jorden er de som tror på Jesus, frelst fra den kommende vreden, og de må være visse på det i troen.

Verdens barn blant de døpte skyver stadig frelsen ut i framtiden, som noe vi en gang skal få når vi dør, men også som noe ingen må få lov til å være viss på allerede nå. Slik taler ikke Guds ord. Den som tror, har evig liv, sier Herren (Joh 5,24), og «han kommer ikke til dom, men er gått over fra døden til livet». Gud skje lov!

«Vreden» betegner nettopp dommen (se Åp 6,17: «For deres store vredesdag er kommet»).

Vi skal legge merke til hvordan apostelen betegner det å tjene den levende og sanne Gud som et liv i forventning om Jesus, Guds oppstandne Sønn. Det finnes en vantro i våre dager som stadig vil tale om den himmelske Gud og Far, men som vil ha troen på ham uten en oppstanden Jesus, uten Sønnen, den enbårne, som den eneste veien til Faderen. Men denne vantroen støter stadig an mot Skriftens ord, også mot ordet her.

Jesus alene fra synden meg løste,
Jesus alene min sjel gjorde fri,
han i mitt hjerte sin kjærlighet øste,
la sin fred og sin glede deri.

450. Apostelen minner tessalonikerne om hvordan han og medarbeiderne hans hadde vandret blant dem med frimodighet i Gud, uten å søke sitt eget, i inderlig, selvoppofrende kjærlighet (2,1–12)

Med 2,1 begynner apostelen å minne tessalonikerne om hvordan han hadde opptrådt blant dem. Uten tvil har apostelen både i kap. 2 og kap. 3 for øye de løgnaktige beskyldningene som særlig jødene hadde spredt om hans virksomhet i Tessalonika og om hans forhold til menigheten etter at han hadde forlatt byen. De hadde beskyldt ham for bare å ha hatt sin egen fordel for øye mens han var i byen, og for å ha vist mangel på omsorg for menigheten etter at han reiste. Det er disse punktene apostelen tar opp i kap. 2–3.

Han begynner med å minne dem om (i tilknytning til 1,9) at inngangen hos dem ikke hadde vært kraftløs. Tvert imot hadde han vært frimodig i Gud, så han kunne tale Guds evangelium. Det var tross kampen og lidelsen som hadde gått forut i Filippi, og tross den «store strid» som på ny hadde møtt ham i Tessalonika (v. 1–2). Men slik frimodighet under lidelse og kamp, slik indre styrke, eier en ikke når en søker sitt eget.

Dette frimodige motet kunne de (apostelen og medhjelperne hans) bare ha fordi forkynnelsen deres (egentlig «tiltalen») ikke kom av villfarelse. Den ble heller ikke ført fram i uren hensikt, for eksempel av egennytte, og den hadde ikke brukt svikefulle midler (v. 3). Nei, tvert imot, det var Gud som hadde betrodd dem evangeliet. Sannheten i det talte de ikke for å behage mennesker, men Gud, som prøver hjertene, og som derfor ingen kan bedra (v. 4).

At det var slik, kaller han både dem selv og Gud til vitne på (v. 5). Ordene hadde de jo kunnet prøve, og sinnelaget kjente Gud: Det var ikke under «dekke for havesyke» (påskudd for griskhet) at de hadde forkynt evangeliet. Ære av mennesker søkte de heller ikke, verken i Tessalonika eller andre steder, heller ikke den æren å bli forsørget i timelige ting. Den byrden kunne de som Kristi apostler ha lagt på tessalonikerne. Herren hadde jo sagt: «Arbeideren er sin lønn verd» (Luk 10,7). Og det å være Kristi apostel var jo en enestående nådestilling som nok kunne kreve ærefrykt og hensyn (v. 6).

Men (v. 7–9) de hadde jo levd blant dem uten noen krav («milde»). Ja, som en mor gir sine små die av sitt eget bryst og liksom deler sitt eget liv med dem, slik hadde de gjerne villet gi vennene i Tessalonika, som var blitt dem så kjære, ikke bare Guds evangelium, men sitt eget liv. Bildet av en mor bruker Paulus også i Gal 4,19, men oftere bildet av en far (se v. 11, 1 Kor 4,15 og Filem 10).

Det greske ordet for «varmer» (v. 7) betegner egentlig fuglenes måte å varme ungene sine på ved å dekke dem med vingefjærene. Det er Frelserkjærlighetens bilde av høna som samler kyllingene under vingene sine (Matt 23,37), som møter oss i dette ordet.

Og som et ytre bevis på denne kjærligheten, som heller ville gi enn ta, minner Paulus dem om hvordan han hadde arbeidet «natt og dag». Samtidig som han forkynte evangeliet, ville han kunne forsørge seg selv med sine henders arbeid, så han ikke skulle ligge noen av dem til byrde (v. 9).

I v. 10–12 samler Paulus det han hittil mer i enkeltheter har skildret om sin ferd blant dem. Høytidelig kaller han igjen både Gud og dem til vitne på hvordan livet hans hadde vært et rett troens liv, både overfor Gud («hellig») og overfor mennesker («rettferdig»), så det ikke hadde vært grunn til å laste det. Han minner dem om hvordan han som en far hadde søkt å oppdra dem i kjærlighet til å vandre verdig

for Gud, den Gud som i sin store miskunn kalte dem til sitt rike og sin herlighet.

Skildringen av Paulus' ferd blant dem (v. 1–12) er et velsignet speil for enhver Ordets tjener, ja, et bilde på hvordan Kristi hellige kjærlighet vil komme til uttrykk i hans tjeneres gjerning.

Om noen skulle synes at apostelen brukte for store ord om sitt eget liv, skal vi først huske at ydmykhetens stille klang går gjennom det hele. Det er «i Gud» (v. 2) Paulus taler slik, Gud til ære (se 1 Kor 15,10, der Paulus sier at det ikke er han, men Guds nåde med ham, som har utrettet det). Dernæst må vi huske at det var overfor urettferdige, løgnaktige beskyldninger han på denne måten kalte dem og Gud til vitne på sin ferd. Selvros ville tale i en helt annen ånd.

Av nåde fikk jeg kraft og mot
å trosse fiendens verk,
å tråkke Satan under fot,
der nåden dog gjør sterk.

451. Apostelen takker Gud for måten tessalonikerne hadde tatt imot Guds ord på. Ordets kraft hadde også styrket dem til å bære lidelsene som fulgte med evangeliet. Han gir uttrykk for sin inderlige lengsel etter å se dem igjen, noe som likevel hittil ikke hadde lyktes, tross gjentatte forsøk (2,13–20)

Med dette avsnittet går apostelen over fra å se på sin egen sannferdige og selvoppofrende forkynnelse av evangeliet til å se på den oppriktige og nidkjære måten tessalonikerne hadde tatt imot evangeliet på. «Derfor» (i begynnelsen av v. 13) viser åpenbart tilbake til slutten av v. 12. Fordi Gud kalte dem til et så høyt mål, måtte apostelen altså stadig takke Gud for at de tok imot Ordet som et kall fra Gud, ikke som et menneskeord, men som Guds ord, «som det i sannhet er», føyer apostelen til.

Ja, det er saken: å ta imot Ordet som et ord fra Gud. Så lenge en bare tar det som et menneskeord, blir det ikke til frelse. «Hver den som er av sannheten, hører min røst», har Herren sagt (Joh 18,37). Blir en

451. *Apostelen takker Gud for måten tessalonikerne hadde tatt imot Guds ord på. Ordets kraft hadde også styrket dem til å bære lidelsene som fulgte med evangeliet. Han gir uttrykk for sin inderlige lengsel etter å se dem igjen, noe som likevel hittil ikke hadde lyktes, tross gjentatte forsøk* (2,13–20)

stille for dette at det er Gud selv som taler til oss gjennom sine vitner, da får hjertet et møte med den levende Gud, og da skjer det noe avgjørende i menneskehjertet.

Og dette Guds ord viste sin mektige kraft i de troende i Tessalonika også ved at de (v. 14) hadde kunnet lide for evangeliets skyld. Til det hadde et bare menneskelig ord ikke kunnet gi dem styrke. Men slik lidelse var en ære. Ved den var de blitt etterfølgere av Guds menigheter i Kristus Jesus i Judea. De var kommet i godt og ærefullt selskap. Og likesom kirkens mormenigheter hadde også de fått lidelsen påført av sine egne landsmenn. For i Judea var det jo jødene, i Tessalonika hedningene, som stod for forfølgelsene.

I v. 15–16 dveler apostelen ved jødenes fiendskap mot Herren selv, som de hadde drept, slik de i gammel tid drepte profetene. Også apostlene hadde de forfulgt. Slik hadde de dratt Guds mishag ned over seg og vist seg som fiender av alle mennesker ved til og med å ville nekte apostlene å tale frelsens ord til hedningene. Men dette gjorde de så de alltid fylte sine synders mål. Både før Kristi komme, i Kristi kjøds dager og etter Kristi oppstandelse hadde de trofast arbeidet med dette sørgelige verket å fylle syndens mål.

Men nå var også målet nådd. Guds vrede var kommet over dem (grunnteksten har ikke «kommer», men «er kommet») «til fullendelse».[1] Vreden hang nå som en mektig tordensky rett over dem. Bare sytten år etter at Paulus skrev disse ordene, kom Jerusalems ødeleggelse (år 70 e.Kr.).

Når apostelen dveler så mye ved jødenes forfølgelse, enda det etter hans eget ord i v. 14 først og fremst var hedningene som forfulgte de kristne i Tessalonika, henger det jo sammen med at jødene også der hadde vært de opprinnelige opphavsmennene til hedningenes oppstand mot evangeliet (se Apg 17,5). For apostelen var det nå klart at Gud hadde sagt sitt om jødene: «Hit og ikke lenger.»

Med v. 17 begynner Paulus på en ny redegjørelse, nemlig om forholdet sitt til menigheten i Tessalonika etter at han hadde reist derfra. Også her har han åpenbart for øye visse beskyldninger som var rettet mot ham, trolig for å ha vist mangel på omsorg for menigheten.

[1] NB: «Men nå har vreden til sist nådd dem.»

Paulus hevder nå (v. 17–18) at selv om han for en kort tid hadde vært skilt fra dem med legemet, hadde han likevel stadig vært hos dem med hjertet. Gjentatte ganger hadde han gjort alvorlige forsøk på også personlig å se til dem (medhjelperen Timoteus hadde han jo sendt).

«Men Satan hindret oss», sier han (v. 18). På hvilken måte disse hindringene var kommet, blir ikke sagt. Kanskje var det ved ondskapen til jødene i Tessalonika. Selvsagt kan Satan ikke hindre noe uten at Herren tillater det, og Herren lar også dette tjene til gagn for sine venner og sin sak. «Alle ting samvirker til gode for dem som elsker Gud» (Rom 8,28).

I v. 19–20 begrunner Paulus sin sterke «lengsel» etter å se tessalonikerne. Var ikke også de hans håp, glede og hederskrans? Jo, det var de. Ved Frelserens komme skulle også de en gang stå som seiersvitner om at apostelens gjerning var av Herren, og liksom krone hans gjerning. Det var apostelens fullvisse håp. Dette sier apostelen på samme måte som en annen Guds mann (biskop Augustin) har sagt det så vakkert: «Gud kroner ikke våre fortjenester, men sine gaver.»

O tenk, når Herrens vitnehær,
hans tjenere på jord,
de millioner møter der
som hørte deres ord!
O tenk dog, hvilken jubellyd –
en strøm av kjærlighet!
Tenk, hvilken takk og pris og fryd
og salighet og fred!

452. Apostelen skildrer lengselen sin etter tessalonikerne som så stor at han hadde måttet sende Timoteus til dem for å styrke dem til å stå fast i trengslene. Han skildrer sin glede og takk til Gud over de forholdsvis gode meldingene han hadde fått, og slutter med en bønn for dem (3,1–13)

Apostelen hadde i det foregående sagt til leserne hvor inderlig de lå ham på hjertet. Det er derfor ikke rart at han foretrakk å bli alene igjen i Aten for å kunne sende Timoteus, sin kjære, trofaste medarbeider, opp til Tessalonika.

Av Apg 17,15 ser vi at Paulus, da han drog fra Berøa til Aten, gav dem som fulgte ham, beskjed om å si til Silas og Timoteus at de måtte komme til ham så fort som mulig. Av 3,2 i dette brevet ser vi altså at i hvert fall Timoteus nådde fram til Paulus i Aten, men at Paulus brakte det offeret å sende ham bort igjen for å «styrke» vennene i Tessalonika (v. 1–2).

I v. 3–5 sier Paulus at det særlig var trengslene menigheten i Tessalonika var stedt i, som fikk ham til å sende Timoteus. Han var redd for at noen av dem skulle vakle, enda han jo på forhånd hadde sagt til dem at evangeliet og lidelse fulgtes åt her på jorden. «Vi er satt til dette» – et alvorlig ord som er verdt å legge merke til. Så sant Kristi liv er vårt liv, har vi også del i fellesskapet med hans lidelser. Hver den som vil være Jesu disippel, må gjøre overslaget riktig (se Luk 14,28).

Paulus kjente fristerens onde anslag (v. 5) og visste at han stadig prøver å gjøre arbeidet for Guds rike til intet. Men hvor glad og trøstet var han nå ikke blitt ved å høre gjennom Timoteus om tessalonikernes tro og kjærlighet! Han hørte også at de minntes apostelen med så stor kjærlighet at fiendenes baktalelse ikke hadde maktet å skille hjertene deres fra ham.

Nå var Paulus trøstet når det gjaldt dem, og det uttrykker han med disse vakre ordene: «For nå lever vi, om dere bare står fast i Herren!» «Lever» betegner her den fulle livskraften og gleden som det gode budskapet fylte apostelens hjerte med, slik at ingen trengsel maktet å trykke ham ned (v. 6–8).

Med v. 9 vender apostelen seg med gleden sin oppover i takk til Gud. Han føler seg i en ubetalelig takknemlighetsgjeld til Gud for denne gleden. For hjertet hans hang så fast ved tessalonikerne at han stadig måtte be om å få se dem igjen og «utfylle det som ennå mangler i deres tro». Timoteus hadde jo fortalt at det var punkter der tessalonikerne trengte å bli rettledet.

Denne bønnen, som stadig bodde i ham, gir han nå uttrykk for (v. 11–13). Først er det hjertets bønn at Gud selv, den himmelske Far, og Herren Jesus må lede (jevne) veien hans til dem. Apostelen hadde jo forsøkt, så langt det stod til ham, å legge veien sin til dem, men Satan hadde hindret ham (2,18). Våre menneskelige anstrengelser makter ikke å overvinne djevelens motstand. Først når Herren selv tar saken i sin hånd, må alle helvetes makter vike.

Også Guds barn kan på denne måten for en tid bli hindret i planene sine. Men da ligger det alltid i at Herrens time heller ikke er kommet ennå. Når den kommer, da lykkes det. Da blir løftet oppfylt som i den første salmen er uttalt over det troende mennesket: «Alt det han gjør, skal han ha lykke til» – men på Herrens vei og til Herrens tid.

452. Apostelen skildrer lengselen sin etter tessalonikerne som så stor at han hadde måttet sende Timoteus til dem for å styrke dem til å stå fast i trengslene. Han skildrer sin glede og takk til Gud over de forholdsvis gode meldingene han hadde fått, og slutter med en bønn for dem (3,1–13)

Dernæst ber apostelen for leserne. Det han ber om for dem, er at de må bli rike og overstrømmende i kjærligheten, både i kjærligheten til hverandre og til alle, og bli fylt av en kjærlighet som svarte til den Paulus og medhjelperne hans hadde til dem. Paulus lukker munnen vidt opp i bønnen sin. Det er store ting han ber Herren om for vennene. Det skal vi merke oss. Men målet for all vekst hos de troende framhever Paulus i v. 13: at Herren må få styrke hjertene deres til å være «ulastelige i hellighet for vår Guds og Fars ansikt når vår Herre Jesus kommer med alle sine hellige».

Noen knytter «med alle sine hellige» til det å være «ulastelige i hellighet». Da kommer den tanken fram som vi så ofte møter i Skriften: at det bare er i de helliges fellesskap et Guds barn kan vokse den rette veksten og nå sitt mål (se for eksempel Ef 3,18). Men det er riktigere å knytte «med alle sine hellige» til «når vår Herre Jesus kommer», og da betegner «sine hellige» englene (etter gammeltestamentlig språkbruk). Kanskje kan en likevel også tenke på de hellige som har sovnet inn før, og som skal stå opp i den første oppstandelsen ved Jesu Kristi komme (se 1 Kor 15,23).

Målet er en gang å stå «uten flekk eller rynke» (Ef 5,27) i den store, hellige skaren på Herrens dag. Men la oss ikke glemme at vi modnes til det nettopp gjennom den daglige øvelsen i hellig kjærlighet, både mot hverandre og mot alle. Det er slagmarken der troens strid skal stris og troen bære sin frukt.

Den svermeriske forventningen om Herrens dag (se 4,11–12) ville gjerne hoppe over denne daglige øvelsen i selvfornektende kjærlighet, eller i alle fall ta lett på den. Men den nære forbindelsen mellom vekst i et inderlig kjærlighetsliv (v. 12) og forventningen om Herrens gjenkomst (v. 13) viser oss det rette, sunne sporet framover mot målet.

Jeg deg tror, o Jesus kjære,
tror du makter dit å bære
hvor jeg aldri selv vant frem.
Favn meg i de armer sterke,
bær meg, så jeg alt kan merke:
reisen går mot helgenhjem!

453. Formaning til fremgang i et hellig liv, særlig med tanke på å sky løsaktighet og griskhet og i stedet vokse i broderkjærligheten og i et stille, arbeidsomt liv (4,1–12)

Med et «for øvrig» går apostelen nå over til den delen av brevet som mer direkte formaner og lærer. Han gir formaningen en inderlig og ydmyk form ved både å «be og formane» dem. Her taler altså både broderkjærligheten og den apostoliske myndigheten sammen, og det «i Herren Jesus», det vil si i kraft av apostelens samfunn med Herren. Slik kommer han på Herrens vegne som hans tjener.

Det han så inderlig legger dem på hjertet, er at de må vandre og være til behag for Gud slik de hadde lært av Paulus, ja, at de må «gjøre enda større fremgang i dette». Det er ikke nok å vite hvordan en bør vandre. Det er heller ikke nok å bli stående på samme trinn. Det gjelder å leve i Ordet slik at det stadig er fremgang. Helt til høstens dager hører det med til troslivet å vokse og modnes. Går en ikke framover, går en tilbake, og «tilbakegang er dødens vei, tilbake vender livet ei».

Etter denne allmenne formaningen (v. 1) minner han dem mer i det enkelte om de påbudene han hadde gitt dem ved Herren Jesus, og om hvordan han hadde innprentet dem helliggjørelsen som «Guds vilje». Er vi hellige ved troen, av nåde, skal vi stadig arbeide på helliggjørelsen av livet vårt, så også det daglige livet kan bli helliget Herren (se

1 Joh 3,3: «Og hver den som har dette håpet til ham, renser seg selv, likesom Han er ren»).

Paulus utfolder helliggjørelsens vesen for dem fra to sider. For det første skulle de, i motsetning til det besmittede hedenskapet, sky (holde seg borte fra) hor. Hver av dem skulle vite å vinne sitt eget legeme (egentlig «redskap» eller «kar») i hellighet (egentlig helliggjørelse) og ære, ikke i lidenskapelig begjær slik som hedningene, som ikke kjenner Gud.[1] Her ligger en svært alvorlig formaning til å få makt over sitt legeme, så en ikke på dyrisk vis blir dets trell i kjødelig vellyst.

Denne formaningen er helt av samme slag som den vi finner i 1 Kor 6,15–20. Der taler Paulus om legemene våre som Kristi lemmer og Den Hellige Ånds tempel, og ut fra det viser han hvor skammelig all utukt er.

Likevel kan v. 4 også oversettes noe annerledes. Det greske ordet for «legeme» betyr, som nevnt, egentlig «redskap». Dette ordet blir ofte brukt om hustruen som mannens medhjelp (se 1 Pet 3,7, der det samme ordet brukes om hustruen). Tanken blir da at enhver kristen mann, i motsetning til hedningenes løsaktige liv, skulle vinne seg en egen hustru som han kunne leve med i hellighet og ære.

Slik som i 1 Kor 7,2 blir da det ekteskapelige forholdet som Gud har innstiftet, satt fram som det rette vernet mot all vill og uordentlig kjødelig lyst. Selvfølgelig ligger det likevel ikke i dette en befaling til enhver kristen mann om å gifte seg (se 1 Kor 7,6). Men det pekes på det forholdet mellom mann og kvinne som Gud har helliget.

Når hedningene blir kalt de som «ikke kjenner Gud», er det uttalt hvilket stort ansvar det følger med for troende mennesker å kjenne Gud. Dette ansvaret utfolder Paulus nå videre også med tanke på den andre hedenske grunnsynden, griskheten. Den viser seg i lysten til å forurette (egentlig «begå overgrep mot») sin bror i timelige ting og å utnytte sin bror (skaffe seg fordel på en bedragersk måte) «i noen handel» (egentlig: i den saken det gjelder).[2]

Når dette særlig blir påtalt overfor brødrene, følger det selvfølgelig at troende menneskers ansvar blir det samme, om ikke større, overfor dem som ennå ikke er troende. Men apostelen nevner her bare den kretsen den kristne særlig ferdes i, brødrekretsen.

[1] NB: «Hver av dere må vite å vinne sin egen ektefelle i hellighet og ære».
[2] NB: «Ingen må bedra eller utnytte sin bror i det han har med ham å gjøre.»

Apostelen begrunner denne advarselen med en høytidelig henvisning til at «Herren er hevner over alt slikt», noe han også tidligere så inntrengende hadde sagt dem og vitnet for dem. For Guds kall til oss var ikke et kall til urenhet, men til helliggjørelse (v. 7), til å leve et hellig liv. Gud gav oss ikke nåden for at vi skulle bli i synden (se Rom 6,2: «Vi som er døde fra synden, hvordan skulle vi ennå leve i den?»).

Å forakte formaningen blir derfor å forakte Gud (v. 8) og ikke et menneske. For disse formaningene har guddommelig rot. De er ikke funnet på av mennesker. Det minner oss om Herrens ord i Luk 10,16: «Den som forkaster dere, forkaster meg. Men den som forkaster meg, forkaster ham som har sendt meg.»

Og hvor forferdelig en slik forakt for Gud er, viser Paulus enda sterkere ved å minne dem om at Gud har gitt (og fremdeles stadig gir) sin Hellige Ånd i oss («inn i oss»). Han har gitt oss denne store, hellige gaven, en gave som nettopp forplikter til og gir kraft til å vandre i den helligheten vi ble kalt til. Skulle vi da lønne vår miskunnelige Gud med forakt for hans vilje! Da ville vi også komme til å «gjøre Guds Hellige Ånd sorg» (Ef 4,30).

I v. 9–12 er det særlig broderkjærligheten apostelen formaner dem til, i motsetning til det vanhellige forholdet til brødrene og søstrene som han nevnte ovenfor. Han formaner dem til å «bli enda mer rike» i den. For, som han sier (v. 9–10), han trenger egentlig ikke å skrive til dem om det. Kjærligheten til hverandre er jo noe Gud selv lærer alle dem som blir troende mennesker.

Vår Frelser satte selv kjærligheten til hverandre som kjennetegnet på disiplene sine (Joh 13,35). Og «kjærligheten til alle de hellige» knytter Paulus tre steder i brevene sine sammen med troen på Herren Jesus, som troens nødvendige følgesvenn (Ef 1,15; Kol 1,4 og Filem 5). Det har jo enhver som selv ble troende, erfart: med det samme kom en til å elske Guds barn. Og det hadde tessalonikerne selv vist i gjerning mot alle brødrene i hele Makedonia (v. 10).

Likevel trenger vi formaning til å vokse og gjøre fremgang i en slik broderkjærlighet. Apostelen har særlig ett bestemt punkt for øye der det hadde vist seg en mangel på broderkjærlighet i Tessalonika. Det var nemlig noen blant de kristne som hadde vært utro i sitt jordiske arbeid. Dermed hadde de både vakt anstøt hos dem som var utenfor,

de vantro, og voldt brødrene besvær ved å falle dem til byrde. De var selv kommet til å trenge hjelp fra andre, i stedet for å kunne hjelpe andre, slik det sømmet seg for broderkjærligheten.

Det var altså en falsk åndelighet som hadde sneket seg inn, kanskje i forbindelse med en svermerisk forventning om at Herren skulle komme igjen med en gang. At dette siste har vært med og virket, blir styrket av den grundige behandlingen apostelen gir spørsmålet om Herrens gjenkomst både i dette og i det neste brevet. Det blir også styrket av at han like etter å ha sagt dette går over til å veilede dem om et særlig punkt ved Herrens gjenkomst som tessalonikerne synes å ha spurt ham om.

Han legger dem alvorlig på hjertet å passe sine jordiske ting og å «sette sin ære i å leve i stillhet», uten å vekke oppsikt på en slik usunn måte. De skal ta fatt og arbeide med sine egne hender, slik Paulus hadde befalt dem og selv vist dem ved sitt eget eksempel (se 2,9 og 2 Tess 3,8).

Denne formaningen fra apostelen blir aldri for gammel. Det ses jo ikke sjelden at når mennesker blir vakt opp av det jordbundne sinnet de trellet for Mammon i, og blir omvendt til å søke Guds rike først, da blir de fristet til å undervurdere det jordiske på den andre siden. De akter det ringe og tar seg ikke av det med tilbørlig omhu. Og det er jo egentlig lett å forstå at det kan gå slik i den første vekkelsestiden, mens hjertet har sin friske avsky for den gamle trellelenken.

Men et omvendt menneske må likevel forstå at så visst som Herren sterkt advarer mot å binde hjertet til de forgjengelige skattene, så visst vil han se troskap hos oss også i det minste. Verden roper ofte nok at de hellige forsømmer sine jordiske ting for å løpe på møter og så videre. Det skal vi ikke bry oss om når vi vet at det ikke er sant, og vet at verdens forargelse kommer av at vi ikke lenger setter de jordiske tingene så høyt som før. Men kommer forargelsen av virkelig forsømmelse, da fører vi skam over Herrens navn.

Enkelte ganger hører en den dag i dag at det er en svermerisk forventning om Herrens dag som får mennesker til å bli likegyldige for sin timelige gjerning.

Men en slik likegyldighet, som fører ned i selvforskyldt fattigdom og timelig tilbakegang, blir også synd mot broderkjærligheten, fordi en kommer til å legge beslag på brødrenes hjelp. Nei, det er godt når et

Guds barn er flittig og tro i sin jordiske gjerning. Da kan det klare seg også timelig sett og samtidig ha noe å gi bort til dem som uten egen skyld er i nød, og til Guds rikes mangfoldige gjerning.

Når det står (v. 12): «ikke trenge hjelp fra noen», er meningen jo gitt av sammenhengen. I en annen forstand trenger vi stadig å vandre hånd i hånd på veien til himmelhjemmet.

Mer hellighet gi meg, mer alvor og flid,
mer sorg over synden, mer troskap i strid,
mer nyttig meg gjør, og på kjærlighet rik,
mer skikket til himlen, mer, Jesus, deg lik.

454. Paulus trøster tessalonikerne med tanke på de troende som var sovnet inn og ikke fikk oppleve Herrens gjenkomst (4,13–18)

Vi kommer nå til et avsnitt som handler om Herrens komme. Avsnittet strekker seg fra 4,13 til 5,10. Først (4,13–18) trøster Paulus vennene i Tessalonika med tanke på deres avdøde venner i troen. Vi kan forstå at de hadde fått den tanken at de som døde før Herren kom igjen, ikke ville få full del i herligheten ved hans komme. Det kan ikke ha vært selve oppstandelsen de tvilte på. Tvilen gjaldt om de som gikk bort før Herrens komme, skulle lide et tap sammenlignet med dem som fikk oppleve Herrens gjenkomst.

Vi vet at både apostelen Paulus (se 1 Kor 15,23) og Skriften som helhet skiller mellom en første og en annen oppstandelse: den første oppstandelsen ved Kristi gjenkomst, den andre oppstandelsen ved den aller siste dommedag, selve enden (1 Kor 15,24). Tessalonikerne har nok ment at de troende som døde før Herren kom igjen, ikke ville få del i tusenårsrikets herlighet i den første oppstandelsen (se Åp 20,1–6).[1] Derfor voldte det dem så stor sorg hver gang noen av vennene sovnet inn, så sorgen deres kom til å ligne hedningenes («de andre, de som ikke har håp»).

[1]Skriften taler om én synlig gjenkomst, da alle døde står opp og dommen holdes (Matt 25,31–32; Joh 5,28–29). Slik lærer også den lutherske bekjennelsen, som avviser et tusenårsrike på jorden før dommedag (Den augsburgske bekjennelse art. 17). Om forfatterens syn, se betraktning 639 til Åp 20.

Apostelen gjør det nå klart for dem at «de døde i Kristus» ikke skulle komme til å stå tilbake for de troende som levde på jorden når Herren kommer. Først når de kristne som var sovnet inn, hadde stått opp, skulle de troende alle sammen få det salige møtet med Herren i skyen. Det var altså ingen grunn til sorg om noen døde før Herrens gjenkomst, bare de døde «i Kristus».

Det går fram av grunnspråket at Paulus i v. 13 ikke bare advarer mot å sørge så mye som hedningene, som er «uten håp og uten Gud» (Ef 2,12). Det han mener, er at de kristne slett ikke skulle sørge. Det lille ordet «som» i v. 13 («som de andre») betegner nemlig her ikke en forskjell i grad, men bare en sammenligning. Hedningene sørget med en håpløs sorg ved graven til sine døde. De troende skulle slett ikke sørge.

I den første kristne kirke ble de troende også båret til graven med seierssang og palmegrener. Det er jo ikke meningen at en ikke skulle kjenne smerten ved savnet. Men det evige livshåpet skulle ha makt til å ta bort all dødens bitterhet, som det står i det vakre salmeverset: «Som dugg på slåtte enger, så faller livets ord på kristnes sykesenger; mot sky da håpet gror. Og trøsten over døden, av den er førstegrøden; forsvunnet er dermed all dødens bitterhet.»

Betegnelsen «de som er sovnet inn» gir ingen rett til å anta en sjelesøvn. For legemet er døden som en dyp søvn, for sjelen nok en hvile (se Åp 14,13). Men tanken om en søvntilstand for sjelen ville føre til at sjelen gikk inn i en lavere tilværelse når den gikk bort. For åndelig sett kan søvn jo ikke verdsettes like høyt som den våkne tilstanden.

Men denne tanken om sjelesøvn er heller ikke bibelsk. Herren har selv skildret det troende menneskets bortgang som en reise i englehender til paradis («Abrahams fang», Luk 16,22). Og til røveren som omvendte seg, sa han: «I dag skal du være med meg i Paradis!» (Luk 23,43). Men dette «med meg» betyr noe annet enn å sove i paradis. Likeså taler Paulus om å være hjemme hos Herren (2 Kor 5), og i Fil 1,23 om å «bryte opp herfra og være med Kristus».

Mot en slik sjelesøvn vitner også livets erfaring fra mange troende menneskers dødsleie. I døden har de med klar bevissthet vitnet om at de så Jesus og englene. Når det gjelder sjelen, kan vi altså ikke forstå uttrykket «sovnet inn» som annet enn «hvile».

I v. 14–18 hører vi nå den herlige trøsten apostelen har å komme med. For så sant vi tror at Jesus ikke bare døde, men også stod opp, så sant er det også gitt alle som tror på ham, et levende håp (1 Pet 1,3). Håpet er at Gud «ved Jesus», ved hans røst (Joh 5,28), skal «føre dem som er sovnet inn, sammen med ham», i samfunn med ham, så de kan være sammen med ham. Og dette skal ikke skje slik at de som sovnet inn før, skal komme etter dem som er i live ved Herrens gjenkomst.

Nei, når Herren kommer ned fra himmelen igjen, skal han komme med et bydende rop (egentlig et rop slik en hærfører samler hæren sin), «med overengels røst og med Guds basun». Meningen er nok at ropet blir båret fram av en overengel (som vi ofte hører, er det også blant englene forskjell på krefter og gaver). Og Guds basun (se også 1 Kor 15,52) skal lyde ved englekrefter for å samle alle de utvalgte (se Herrens eget ord i Matt 24,31). Hos jødene ble basunen brukt til å kalle folket sammen. Også jubelåret, med frihet for trellene og lykkelige kår for de fattige, ble innledet med høytidelig basunklang.

Når alt dette skjer, og Herren selv farer ned fra himmelen slik han en gang for opp (Apg 1,11), da, sier Paulus, «skal de døde i Kristus først stå opp». Dette ordet gir lyse utsikter for alle som fikk nåde til å dø i troen (før Kristi gjenkomst): de skal få være med i tusenårsrikets herlighet. I Åp 20,4 blir særlig martyrene nevnt. Men av ordet her går det fram at det nok vil bli alle som er sovnet inn i troen, som kommer med i den første oppstandelsen.

Og deretter (v. 17) skal de som lever her på jorden ved Herrens gjenkomst (etter at legemene deres er blitt forvandlet til uforgjengelighet, se 1 Kor 15,50–53), sammen med de oppstandne rykkes opp for å møte Herren i luften.

Når det står at de skal rykkes opp «i skyer», betyr det enten omgitt av skyer eller heller på skyer som på triumfvogner. I Sal 104,3 blir det sagt om Gud at «han gjør skyene til sin vogn». I Dan 7,13, der profeten ser Menneskesønnen tre fram for «den gamle av dager», ser han også denne Menneskesønnen komme «med himmelens skyer». Og i Apg 1,9 står det at ved Kristi himmelfart tok en sky ham bort fra øynene deres.

Og dette møtet skal for de troende aldri mer bli fulgt av noen atskillelse fra Herren. «Så skal vi for alltid være sammen med Herren», altså på synlig vis (vi skal se ham ansikt til ansikt, «som han er», 1 Joh 3,2).

Hvilken salig trøst det ligger i disse ordene (v. 18)! Og vi skal legge merke til at Paulus uttrykkelig (v. 15) sier dette som et ord av Herren selv.

Noen har spurt hvor dette ordet fra Jesu munn står skrevet. Noen har vist til ordet i Matt 24,31 som er nevnt ovenfor: «Han skal sende ut sine engler med veldig basunklang, og de skal samle hans utvalgte fra de fire vindretninger, fra himmelens ene ende til den annen.»

Men kanskje sikter apostelen her til et ord fra Herren som var tatt vare på i muntlig overlevering. På samme måte nevner Paulus i Apg 20,35 ordet «Det er saligere å gi enn å ta imot» som et ord av Herren selv.

Eller apostelen har fått dette fra Herren ved en umiddelbar åpenbaring (se Gal 1,12 og Ef 3,3). Begge steder taler Paulus om det Herren umiddelbart har åpenbart ham, vel særlig i den første tiden etter omvendelsen hans, da han var i stillhet i Arabias egner og på underfullt vis ble undervist av Herren selv.

Apostelen bruker i denne sammenhengen to ganger (v. 15 og 17) uttrykket «vi som lever og blir tilbake» (det vil si er tilbake på jorden når Herren kommer). Noen har villet finne en bestemt antydning i dette om at han selv ventet å oppleve Herrens gjenkomst, og de mener da å måtte innrømme at apostelen tok feil i dette. Men det er helt uten grunn. Når apostelen sier «vi som lever», og dermed stiller menigheten som lever ved Herrens komme, opp mot den som er sovnet inn, kommer det bare av at han og leserne nå, mens han skriver dette, hører til menigheten som lever på jorden.

Det kan ikke forstås på noen annen måte. For det første sier apostelen jo flere andre steder i brevene sine at han kan gå bort ved døden før Herrens gjenkomst (se Fil 1,23; 2,17 og 2 Kor 5,8). For det andre måtte den samme vissheten da være gitt alle de troende i Tessalonika, siden dette «vi» jo også omfattet dem. Men at apostelen skulle mene at ingen av leserne hans heller skulle dø før Herrens komme, er en antakelse det er altfor urimelig å tillegge ham. Uttrykket «vi som lever og blir tilbake» betyr derfor åpenbart bare: for så vidt som vi blir tilbake til Herrens komme.

Vi vil ikke nekte for at apostelen, da han skrev dette, har tenkt seg muligheten av at han kunne være blant dem som skulle oppleve denne dagen.

Men denne muligheten skal hvert Guds barn til enhver tid ha for øye. Det følger av Herrens ord i Matt 24,42: «Våk derfor! For dere vet ikke hva dag deres Herre kommer.» Det følger også av ordet i Apg 1,7: «Det er ikke deres sak å vite tider eller timer som Faderen har fastsatt av sin egen makt.» Likeså av ordet i Luk 12,36–40 om å vente på Jesus slik tjeneren venter på sin herre fra bryllupet. Det slutter med: «Vær da også dere rede! For Menneskesønnen kommer i den time dere ikke tenker.»

«Trøst da hverandre med disse ordene» (v. 18). Ja, her er trøst for alle oss som ikke får oppleve Herrens gjenkomst, et rikdommens dyp av trøst og herlighet. «De kristne har kronede dager», synger salmedikteren. Ja, ikke bare nå, men også i håpet om de store, herlige tingene som ligger foran.

Kristne! hvilken morgenrøde,
mange mørke timer verd,
når vi, levende og døde,
møtes med vår Herre kjær,
skal i himlens glans og ære
evig hos vår Frelser være,
love Gud med englerøst!
Husk, det er Herrens trøst!

455. Herrens dag (5,1–11)

Vi hørte i forrige kapittel at tanken på Herrens gjenkomst opptok de troende i Tessalonika i høy grad. Men vi hørte også at noen i forventningen om Herrens dag var blitt likegyldige for sin timelige gjerning, og at andre ble fylt av bekymring hver gang en av de troende sovnet inn før Herren kom (se 4,11–12 og 13–18).

Når apostelen nå går nærmere inn på spørsmålet om når Herrens gjenkomst kan ventes, behandler han det på sin vanlige praktiske måte. Han prøver å lede leserne bort fra alle de unyttige spørsmålene om dag og time. I stedet viser han dem hvordan forventningen om Herrens dag skulle virke inn på livet og ferden deres, så de ble årvåkne og åndelig edrue.

Kanskje hadde brødrene gjennom Timoteus lagt fram for apostelen spørsmålet om tiden for Herrens gjenkomst, og Paulus svarer dem på det (v. 1–3). Men svaret hans går ut på at «om tider og tidspunkt» trengte han slett ikke å skrive til dem. De visste jo så godt selv at ingen visste noe om det, og at Herrens dag skulle komme «som en tyv om natten» (se Herrens eget ord i Luk 12,39).

Bildet av tyven som kommer om natten, skal vel ikke bety at Herren også i ytre forstand vil komme igjen om natten, slik noen av de gamle utleggerne har ment. Det var denne meningen som gav opphav til de såkalte «vigiliene», nattevakter som særlig ble holdt natten før påskemorgen, fordi en ville være våken ved Kristi gjenkomst. Denne lignelsen med tyven betegner nærmest bare det uventede og plutselige. Kanskje betyr den også at Herrens dag vil ta fra dem som ikke våker, det de mener å eie («verden forgår og dens lyst»).

I v. 3 tenker apostelen nærmest på hvordan den vantro verden forholder seg til Herrens komme. Som Herren selv har sagt, skal det

gå til som i Noahs og Lots dager når han kommer igjen (se Luk 17,26–30). Verden roper «Fred og ingen fare!» Den oppfører seg som Lots svigersønner, som mente at Lots ord om byens undergang var narrespill. Men da bryter undergangen plutselig inn over dem, «som veer over en kvinne som skal føde». Dette nye bildet betegner samtidig at dommedagens komme ikke kan unngås. For verden blir den en bitter smertens dag som en ikke kan flykte fra.

I v. 4–11 taler han nå om hvordan Guds barn skulle forholde seg til Herrens dag. For dem ville dagen likevel ikke komme helt overraskende. Det fulgte av den nye stillingen deres som revet ut av «mørket» (v. 4–5). Hvilken nåde, men også hvilket ansvar ligger det ikke i det herlige ordet (v. 5): «Dere er alle lysets barn og dagens barn. Vi hører ikke natten eller mørket til.» Tanken går helt naturlig over fra «Herrens dag» til den vanlige dagen med sitt lys. For Herrens dag kommer jo også med lys og klarhet (1 Kor 3,13) etter denne verdens nattemørke.

Mennesket er etter sin opprinnelige natur, slik Gud skapte den, bestemt for lyset. Derfor føler det seg ennå som regel gladest i lyset. Også i naturen ser vi denne streben mot lyset hos de aller fleste skapninger. Fuglene synger glade når dagslyset bryter fram, og det lille frøkornet strever opp mot lyset. Det er menneskenaturens dype fall som har gjort at så mange mennesker i åndelig henseende elsker mørket fremfor lyset (Joh 3,19). Men Herrens troende er utfridd fra mørkets makt og har fått Åndens hellige krefter til å strebe fram mot det store, herlige målet: å skinne som solen i den himmelske Fars rike (Matt 13,43).

Men med dette følger også plikten til «ikke å sove som de andre», men å være våken og edru (v. 6). Søvn og drukkenskap hører natten og mørket til. Oldtidens drikkelag fant alltid sted om kvelden eller om natten. Også den åndelige søvnen i syndens tjeneste, på de mange soveputene som mørkets fyrste legger til rette for hjertene, og den åndelige rusen i verdens lyst med dens gleder, hører bare hjemme i vantroens nattemørke.

Men er vi våknet opp og stått opp til Kristi dagslys (Ef 5,14), og er vi blitt lysets og dagens barn, da må vi våke i stadig forventning om Herrens dag og akte på tidens tegn (Luk 21,31). Vi trenger denne formaningen. For har ikke Herren sagt oss at også de brudejomfruene

som hadde olje til lampen, slumret inn «da det dro ut før brudgommen kom» (Matt 25,5)?

Dagens barn må «være edrue» (v. 8), ellers duger en ikke til å våke. Også apostelen Peter knytter disse to tingene sammen, å være edru og å våke (1 Pet 5,8). Vi må vokte oss så vi ikke blir tynget og kastet hit og dit av jordens nytelser på den ene siden og av dens sorger på den andre. For vi har stadig å gjøre med sterke og listige fiender. Det er dette bildet av den hellige kampen som dagens barn har å føre, apostelen nå går over til. Derfor skal vår dagdrakt være en rustning.

Som en slik hellig rustning nevner apostelen her «troens og kjærlighetens brynje» og «håpet om frelse som hjelm». Troen på Kristus, på frelsen som vi ved hans blod ble født og døpt til, troen på hans kraft midt i vår skrøpelighet, er en brynje mot alle den ondes angrep. Denne brynjen må vi ha på for å bevare vår fred.

Og kjærligheten, den hellige kjærligheten, ikke bare til venner, men også til fiender, er en brynje mot egenkjærlighetens giftpiler. Den er en brynje som skal hjelpe oss å tåle de støtene som følger med livet her på jorden, og tåle dem slik at vårt eget hjerte ikke blir forbitret. Denne brynjen må vi bære for å bevare vår glede og for å bli til velsignelse.

Og endelig hjelmen, den blinkende hjelmen. Den er et bilde på håpet om frelse, vårt håp om den fullkomne frelsen, den glade forventningen om at han som begynte den gode gjerningen, også vil fullføre den for oss og føre oss gjennom til herligheten. Denne hjelmen må vi bære for å bevare kraften vår, så vi ikke synker sammen i motløshet.

I v. 9 begrunner apostelen dette strålende håpet Guds barn har, ved å vise til Guds fredstanker med oss: «For Gud bestemte oss ikke til vrede, men til å vinne frelse ved vår Herre Jesus Kristus.» Ja, det er Guds særlige bestemmelse. Bare vår bestemmelse faller sammen med Guds, så vinner vi seier. For Kristus døde for oss (v. 10), for at vi, «enten vi våker eller sover, skal leve sammen med ham».

Når apostelen her i v. 10 taler om å «våke eller sove», er det i en annen betydning enn i v. 7, der søvnen betegnet vantroens natt-tilstand. Her må det bety enten vi er levende eller døde når han kommer igjen. Slik gjentar apostelen, når han avslutter denne utgreiingen om Herrens gjenkomst, den trøsten han gav i 4,13–18 om de troende som allerede var sovnet inn: De skulle få samme del i herlighetslivet med

Kristus som de som ennå våket, det vil si var i live. Ordet her minner om Rom 14,8: «Enten vi da lever eller dør, så hører vi Herren til.»

Apostelen slutter (v. 11) med å legge dem på hjertet at de «derfor», fordi Gud bare har fredstanker med oss i Kristus Jesus, skulle «formane» (kan også oversettes «trøste») hverandre til frimodighet og slik oppbygge «hverandre innbyrdes». «Som dere også gjør», føyer han til. Det er en særlig anerkjennelse av at dette jo allerede fantes hos dem, og dermed en oppmuntring til å fortsette i det gode sporet.

Ja, slik skal vi troende leve: i stadig forventning, iført vår rustning, med denne bønnen til Herren i hjertet:

Og når du kommer, kom mild og blid
og gjør meg salig til evig tid.

456. Formaninger om de troendes forhold til menighetens forstandere og til hverandre (5,12–15)

Apostelen hadde i det foregående lagt dem på hjertet å formane og oppbygge hverandre. I denne sammenhengen vender tanken hans seg så til forholdet til dem som etter sitt embete særlig var satt til å gjøre denne gjerningen blant dem, nemlig deres «forstandere i Herren». Han ber vennene om å verdsette dem og «i kjærlighet akte dem meget høyt på grunn av den gjerning de gjør» (v. 12–13). Nidkjære forstandere har mye å bære på som vennene ikke alltid forstår rett. De trenger ofte sårt til oppmuntring.

Han føyer til: «Hold fred med hverandre!» Og i v. 14 begynner han med å formane dem til å «irettesette dem som ikke skikker seg vel» (egentlig «de uordentlige», de som ikke holder seg på sin rette plass). Det tyder på at det var noen i fellesskapet som voldte ufred og dermed også voldte forstanderne bryderier. Vi tar neppe feil om vi antar at han sikter til de svermeriske personene som er omtalt i 4,11–12. De misbrukte håpet om Herrens gjenkomst til å bli likegyldige for sin jordiske gjerning og ville antakelig ikke la seg si av menighetens ledere.

Av v. 14 ser vi videre hvordan apostelen tenker seg arbeidet med å oppbygge hverandre i fellesskapet. Fra forholdet til det særlige embetet vender han seg til de helliges allmenne prestedømme. Det skulle vise seg ikke bare i at en irettesatte dem som ikke skikket seg vel, men også i at en «satte mot i de mismodige», de motløse. Det kunne være at

sinnet deres var nedslått på grunn av forfølgelsene, eller på grunn av mørke minner om synden, eller av engstelig bekymring for hvordan det var gått med vennene som var sovnet inn (se 4,13–18).

Så skulle de også «bistå de svake», de som ennå ikke var kommet så langt fram i kristelig erkjennelse og kristelig liv, og «være tålmodige mot alle».

I dette siste ordet er det sinnet betegnet som alene gjør at en kan bli til hjelp for andre: det sinnet som ikke bruser opp, men stille kan tåle og bære over med og vente til arbeidet med andres sjeler kan bære frukt. Dette «alle» gjelder jo ikke bare de som er nevnt først, de som ikke skikker seg vel, de mismodige og de svake blant de troende. Det rekker også ut til dem som ennå står utenfor.

Til de helliges allmenne prestedømme hører altså den innbyrdes sjelesorgen som apostelen her ruller opp et bilde av. Og i v. 15 utfolder han nærmere dette å være tålmodig mot alle. Han formaner dem til å slippe det hevngjerrige sinnet og alltid øve seg i det gode, både mot hverandre og mot alle.

Gi meg, o Gud, det saligste jeg vet:
et hjerte fullt av Jesu kjærlighet.

457. En sjufold formaning (5,16–22)

Til formaningen om hvordan de skal ha det med hverandre, knytter Paulus nå en sjufold formaning om den enkeltes personlige troliv (v. 16–22). Øverst står formaningen: «Vær alltid glade!» (v. 16). I det foregående (v. 15) hadde han talt om at andre kunne komme til å gjøre dem ondt. Men også da kan gleden bevares, bare en ikke lar seg overvinne av det onde, men overvinner det onde med det gode. Da smaker en ofte aller dypest den himmelske gleden.

Fra mange kanter velter gledens kilde fram for et Guds barn. Den største gleden har Herren i sitt ord kalt gleden over at «navnene deres er innskrevet i himmelen» (Luk 10,20). Så er det gleden i troen på at alle ting skal tjene oss til gode (Rom 8,28), gleden i håpet (Rom 12,12) og gleden også i lidelsen for Guds rikes skyld (Fil 1,29 og Matt 5,10–12).

Men denne stadige gleden utelukker ikke at det finnes sorg i et Guds barns hjerte. Se apostelens ord i 2 Kor 6,10: «Som sørgende, men alltid glade.» Vår glede er jo trøst fra Herren mot alt som vil gjøre oss engstelige. «I Herren» (Fil 4,4) kan et Guds barn alltid glede seg. Den kilden blir aldri tørr.

Derfor blir den stadige gleden knyttet til bønn uten opphold (v. 17). Herren selv har lagt oss på hjertet at vi «alltid burde be og ikke bli trette» (Luk 18,1). I Ef 6,18, Rom 12,12 og Kol 4,2 møter vi den samme formaningen fra apostelen som her. Meningen er jo ikke at et Guds barn alltid bokstavelig skal tale til Herren. Det skal stadig være fylt av «bønnens Ånd» (Sak 12,10) og alltid stå i forbindelse med Herren.

Slik er det med det lille barnet som går ved fars eller mors hånd. Det taler nok ikke hele tiden til far eller mor, men forbindelsen er

likevel i orden. Kommer det noe som skremmer barnet, griper den lille hånden fastere om den store som omslutter den.

Kjent er fortellingen om den troende tjenestepiken som tjente hos presten. På et prestemøte lyttet hun til prestenes samtale nettopp om dette ordet («Be uten opphold!»). Presten bad henne fortelle hvordan hun forstod det. Da forklarte hun hvordan hun fra morgenen av stadig fikk anledning til å be ut fra alt hun hadde å gjøre. Når hun gjorde opp ild, bad hun om at troens ild måtte brenne rett i hjertet hennes. Når hun feide gulvet, ble det hennes bønn at Herren ville feie alt syndeskittet ut av alle hjertets kroker, og så videre. Alt ble for henne anledning til bønn.

Men som en bærende kraft i den stadige bønnen framhever apostelen takken (v. 18): «Takk for alt!» – under alle kår. Og apostelen viser til at dette er Guds vilje for dem (eller med dem). Han føyer til: «i Kristus Jesus». Det betyr ikke bare at denne Guds vilje er blitt kunngjort oss i Kristus Jesus, men også at denne Guds vilje bare kan oppfylles i Kristus.

Vi må først ha lært å takke Gud for Kristus, hans fullkomne, usigelige julegave. Da lærer vi også å se alle ting i lyset av denne gaven. Vi forstår at den Gud som gav oss sin enbårne Sønn, aldri vil gjøre oss ondt, men for Kristi skyld bare har nåde til oss – selv om nåden kommer i trengselens klesdrakt. Slik har vi grunn til å takke under alle kår.

Men all bønn og takk blir bare virket ved Den Hellige Ånd. Derfor føyer apostelen i v. 19 til formaningen: «Utslokk ikke Ånden!» I Rom 12,11 lyder formaningen: «Vær brennende i ånden.» Den Hellige Ånd blir sett i bildet av en hellig ild. Se døperen Johannes' ord om Herren i Matt 3,11: «Han skal døpe dere med Den Hellige Ånd og ild.»

Åndens ild i hjertene våre kan vi slokke på mange måter. Lyset kan slokkes ved at en setter det under skjeppen (Matt 5,15), under menneskefryktens skjeppe, slik at det kveles av mangel på luft. Det kan også slokkes ved at en dumdristig våger seg ut der de kalde vindkastene truer lyset, og kommer verdens kalde trekk for nær uten å holde seg inn under den skjermende frelserhånden. Den hånden er rakt ut mot oss i Ordet og sakramentene og i de helliges samfunn. Er vi bare i le av Herrens nådehånd, slokner ikke lyset. Men våger vi oss utenfor, er faren stor.

Og lyset kan slokkes ved at det kommer «en tyv» i lyset: en eller annen synd som vi ikke vil slippe, stjeler lysets kraft og varme fra oss, slik at vi blir som en rykende veke.

Vi kan også slokke Åndens lys hos andre, og det er kanskje særlig det apostelen har for øye når han i v. 20 knytter til formaningen: «Forakt ikke profetisk tale.» «Profeti» betegner i Det nye testamente ikke så mye forutsigelse av ting som skulle skje. Langt vanligere betegner det den åndsfylte talen som ved umiddelbar åpenbaring fra Den Hellige Ånd kom fram gjennom noen av menighetens medlemmer.

Denne hellige, tennende gnisten av profeti kan av og til i særlig grad gi seg til kjenne gjennom forkynnelsen, og den må aldri slokkes. Det er en dyrebar gave som det skal verges om. Den må ikke kveles under betenkeligheter og alle de mange spissfindige innvendingene som forstanden ofte møter slik åndens tale og hellige tilskyndelse med.

Av v. 20 ser det ut til at i det minste noen i menigheten i Tessalonika hadde ringeaktet dette profetiske lyset. Grunnen var nok at det hadde kommet fram bedragere som under profetiens kappe prøvde å få fram sine egne fantasier og meninger, som om det var guddommelige innskytelser. Dette kunne nok vekke mistillit hos de mer edruelige hjertene, slik at de kunne stå med tvil også overfor de profetiene som virkelig var gitt av Guds Ånd. Men dermed kom de selv i fare for å gå glipp av en velsignelse.

Apostelen avverger faren til begge sider. Først kommer formaningen: «Forakt ikke profetisk tale», og deretter føyer han til: «men prøv alt, hold fast på det gode» (v. 21). Visselig skulle det foregå en prøving av åndene. I 1 Kor 12,10 blir nettopp «gave til å prøve ånder» stilt ved siden av den profetiske gaven. Og i 1 Kor 14,29 heter det: «La to eller tre profeter tale, og de andre skal prøve det.»

Men vi skal legge merke til at apostelen kaller denne evnen en gave fra Den Hellige Ånd. Det er noe annet enn rasjonalismens grunnsetning at fornuften som sådan, den syndbesmittede fornuften, skulle være den som veier, måler og vraker når det gjelder Guds åpenbarte ord. Bare «den åndelige» kan «dømme om alle ting» (1 Kor 2,15). Bare i og ved Guds Ånd kan en skille mellom ekte og uekte, mellom «det edle» og «det uedle» (Jer 15,19).

Av dette følger også at det er en grov misforståelse av ordet «prøv alt» når mennesker har villet bruke det til å pynte på at en selv skulle prøve og gjøre erfaringer også på de veiene som Gud i sitt ord tydelig nok har kalt veier han ikke kan kjennes ved. Det skjer for eksempel at en får det rådet å lese alle slags fritenkerbøker, skitne romaner av nyere forfattere og lignende for å «følge med» og selv «prøve alt». På samme måte sa slangen til Adam og Eva i paradiset at de skulle prøve kunnskapens tre.

En slik prøve rammes av ordet: «Du skal ikke friste Herren din Gud» (5 Mos 6,16 og Matt 4,7). Og apostelen avverger samtidig straks slikt ved å føye til (v. 22): «Hold dere borte fra all slags ondt», altså fra det onde i alle skikkelser.

Noen oversetter v. 22: «Hold dere borte fra alt som har skinn av ondt.» Men det står jo ikke engang alltid i menneskers makt å holde seg helt fri for skinnet av det onde. Sammenhengen med v. 21 taler også mot det.

Noen gamle greske utleggere forklarer videre v. 22 slik: «Hold dere borte fra hver dårlig mynt.» Den falske læren ble da sammenlignet med uekte mynter. Denne forståelsen knyttet de til et ord Herren skulle ha sagt: «Bli dyktige pengevekslere!» Det ordet står ikke skrevet noe sted, men det ble tillagt Herren. Så mente de at det var dette ordet Paulus hadde for øye her, på samme måte som Paulus i talen i Milet til de eldste fra Efesos (Apg 20,35) viste til et annet ord av Herren som ikke er skrevet ned ellers: «Det er saligere å gi enn å ta imot.»

Men som sagt: Den rette oversettelsen av v. 22 er åpenbart denne: «Hold dere borte fra all slags ondt», altså det onde, hvilken skikkelse det så enn kler seg i.

458. En rik bønn og et skjønt løfte. Slutthilsen (5,23–28)

Etter denne sjufolde formaningen om den enkeltes liv slutter apostelen i v. 23–24 med et herlig og dypt bønneønske for leserne og et skjønt løfte. Både forbønnen og løftet viser til Guds kraft. Bare han makter å utrette i oss det som Ordets formaninger har pekt på.

«Må han selv, fredens Gud» – slik begynner apostelen – «hellige dere helt igjennom», det vil si i hele deres personlighet, tvers igjennom. Vår Gud blir kalt «fredens Gud» fordi han tross alle tiders kamper og trengsler makter å la freden seire i sine barns hjerter og gi dem sin underfulle fred.

Men han vil også gjøre noe mer. De som er hellige ved troen på nåden som er kjøpt med blodet og gitt i dåpen (se v. 27: «alle de hellige brødrene»[1]), skal også komme fram i livets helliggjørelse. Målet for dem som er hellige ved troen, er en fullstendig helliggjørelse også i livets ferd. Synden skal helt trenges ut. Kjødet med dets lyster skal dø korsfestelsens død (Gal 5,24). «Helliget til Herren!» (Sak 14,20) skal være innskriften på alt i et Guds barns ferd. Salige mål!

Ånd, sjel og legeme betegner hele vår personlighet. Ånden betegner det indre livet i forholdet oppover til Gud, sjelen vårt indre liv i forholdet til vår legemlige tilværelse. Det hellige ønsket Paulus bærer fram for tessalonikerne, er da at både ånd, sjel og legeme helt og fullt måtte bevares, slik at de på Herrens dag, «ved vår Herre Jesu Kristi komme», kunne stå ulastelige (se Ef 5,27). Ånden skulle være fylt av Guds Ånd, sjelen være legemets herre (ikke dets trell) og legemet være et hellig redskap for en renset ånd og sjel.

[1] NB: «alle brødrene».

Dette stiller Paulus leserne for øye som målet i framtiden. Det er ikke noe de allerede hadde nådd, men Guds mål med dem. Og så føyer han til dette herlige løftet: «Han er trofast som kaller dere, han skal òg gjøre det.»

Gud er trofast – det er klippegrunn å stå på. Fra klippen som er Guds trofasthet, kan vi se tilbake med takk for det han gav, og se framover med det levende håpets sikre visshet om at alle hans løfter i Kristus er ja og amen (2 Kor 1,20). Gud er trofast. Det er hans trofasthet og ikke vår vi må bygge på.

Det er et salig budskap for alle de bortkomne barna som drog ut til det fremmede landet. Vår Frelser har på en herlig måte skildret farshjertets trofasthet for oss i lignelsen om den bortkomne sønnen (Luk 15,11–32). Kom hjem! Slik lyder det i nådens dager. Ennå står nådedøren, din dåps nådedør, åpen ved Guds trofasthet. Kom før den lukkes! En gang lukkes den – det har Gud også sagt. Og han er trofast og sannferdig, ikke bare i sine løfter, men visselig også i sine dommer.

Gud er trofast – et salig budskap også for alle Guds barn. Et Guds barn vil ikke være utro. Men ikke bare «åndens villighet», også «kjødets skrøpelighet» merkes så ofte i det daglige livets prøver. Men hver gang vi med angerens smerte flyktet til vår trofaste Gud, var det plass for oss. I Kristus er Guds trofaste farshjerte åpnet for syndere.

Og for et dyp av rikdom det ligger i dette: «Han skal òg gjøre det»! «Det» – hva da? Ja, alt det Guds barn legger ham på hjertet: både det som gjelder vårt eget liv, det som gjelder våre kjære og deres frelse, og det som gjelder Guds rikes sak i det hele. «Han skal òg gjøre det», slik Gud Herren i gamle dager sa til den redde Jakob (1 Mos 28,15): «For jeg vil ikke forlate deg før jeg har gjort det jeg har sagt deg.»

Så slutter apostelen (v. 25–27) med en bønn om forbønn for seg selv og sine medarbeidere, som jo stod i et stort arbeid i Korint. Deretter (v. 26) kommer en oppfordring til å hilse alle brødrene med et hellig kyss. Av det går det fram at det var menighetens forstandere som var de første mottakerne av dette brevet.

De skulle bringe hilsen fra Paulus og sørge for at brevet ble lest opp for «alle de hellige brødrene», alle uten unntak, slik han så inntrengende legger dem på hjertet (v. 27). Da skulle de bringe denne hilsenen med et hellig broderkyss. I Østerlandet var det fra eldgammel tid skikk å forbinde hilsen med kyss, og denne skikken hadde de kristne

tatt opp. Derfor kaller Paulus det et hellig kyss, som betegnelse på det hellige kjærlighetsfellesskapet mellom brødrene. I dette tilfellet skulle kysset besegle kjærlighetsfellesskapet både mellom dem og deres apostoliske lærere og mellom dem selv innbyrdes.

I den greske kirke er broderkysset ennå i bruk ved påskehøytiden.

Så slutter brevet med det vanlige velsignelsesønsket, så kort og likevel så rikt. Og «vår Herre Jesu Kristi nåde» fyller jo hele dette velsignede brevet.

På nåden i Guds hjerte,
som Jesus kjøpt oss har,
da han med korsets smerte
vår synd og jammer bar,
jeg nå alene bygger
min tro og salighet,
er gjemt i nådens skygger,
om Satan enn er vred.

Om Carl Asschenfeldt-Hansen

1856–1934

Carl Asschenfeldt-Hansen (1856–1934) ble født 28. juni 1856 i Bov ved Flensborg i Sønderjylland. Han var sønn av en prest og vokste opp i Højslev ved Skive. Han tok teologisk embetseksamen i København i 1879. Som ung huslærer på Refsnæs fikk han et åndelig gjennombrudd gjennom vennene i Indre Mission.

Han var prest på Lolland og i Sæby, og fra 1892 til 1896 reiste han som predikant for Indre Mission i Danmark. Senere var han sogneprest i Slemminge-Fjelde, i Nørre Nissum, der han også ledet seminaret, og til slutt i Gjern-Skannerup. Han hørte til kretsen rundt Vilhelm Beck og var en utpreget vekkelsespredikant, luthersk og bibeltro. Han satt i styret for Det Danske Missionsselskab, ledet Sømandsmissionen og redigerte flere misjonsblader.

Hovedverket hans er «Fra Guldgruben. En Bibelforklaring», en gjennomgang av hele Bibelen for vanlige bibellesere, skrevet alene i årene 1894–1905. Han ville, som han sa, «veksle de større sedlene i mindre mynt», det vil si gi menigheten det beste av bibelforklaringen i en enkel og varm form. Hver betraktning har et lesestykke og en utlegning som ofte ender i et salmevers. Verket ble trykt i mange opplag og var mye brukt også i Norge. Han døde i Langå 27. mars 1934.